

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sancti Bonaventuræ Episcopi Cardinalis Albanensis,
Seraph. Doctoris Ecclesiæ, Speculum Disciplinæ, Et
Profectus Religiosorum: Libelli ad pietatem vtilissimi**

**Bernardus <de Bessa>
Bonaventura <Heiliger>**

Antverpiæ, 1591

De disciplina circa comestionem. Cap. XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53148)

AD NOVITIOS, PARS I. 59
fensio, quæ iniuriis vitur. Habet fastus pro
constantia impetum, pro ratione iniurias: sed *Eclli. 6. 7.*
lingua eucharis in bono homine abundabit.]

De disciplina circa comestionem.

CAP. XXI.

DEBENT etiam cum timore Dei come-
dere, disciplinam semper tam in modo se
habendi, quàm in cibo seruantes: vitantes ni-
hilominus quasdam minus decentes sacula-
rium consuetudines super mensam. Placet vel
pauca de singulis exempla subnectere, quæ ad
similium considerationem transmittant. Ho-
nestè se debent habere, vt dum comedunt aut
bibunt, sedeant; bibentes cum duabus mani-
bus scyphum teneant: membrorum agratio-
nem, & quarundam anhelationum vel labio-
rum tumultum, quæ animi notant impe-
rantiam, vitet: oculos à circumspeditione, lin-
guam à locutione cohibeant. Oculorù custo-
dia inter epulas propterea necessaria est: quia
nō decet ibi præcipè vt vagos habeât oculos,
neque curiosè & (vt amplius dicam) impu-
denter, quæ apud alios aguntur circumlustran-
do prospiciant: sed vt potiùs pudicè demissis
luminibus, ea tantùm quæ sibi anteposita sunt
atendant.] Loqui verò seu mussitare ad men-
sam, vbi silentium est seruadum, turpe vitium
est. Declinanda mussitatoris societas: qui licet
legis honestate prohibitus, linguæ tamen vo-
lubrum non valet retinere. Si quando etiam
extraordinariè bibūt, siue adsint siue nō adsint
extranei, quamdiu bibitur, sileant. Culpanda
nimis verborum multiplicatio iuxta potum.
In cibo, tam in qualitate quàm in quantitate
ipsius, quàm etiam in modo, mora que ac fre-
quentia,

*Hugo à S.
vict. 10. 2.
instit. mon.
ad nouit.
cap. 18.
Oculi cu-
stodiendi
in mensa.*

*Silentium
seruandū.*

quentia, comedendi disciplinam seruent. In
 qualitate, vt nunquam pretiosa vel delicata,
 nunquam ciborum aut preparationum di-
 uersitates affectent. Promptum ad delicatam pa-
 latum, curiositas quædam, honestatis postpo-
 sitiva declarat, vt verbi gratia: Si quis ex vitio
 meliora de communi eligat portione, vt quod
 in pane sapidius, vel in aliis viderit melius, ipse
 sibi accipiat: si maiora panis fragmenta sumat,
 minoribus si adsunt licet minus delicatis, sine
 rationabili causa dimissis, cum panis vel res
 alia quantomagis ad integritatem accedit, tan-
 to ad mensam ipsam valeat honestius reporta-
 ri. Si ad maiorem saporis delectationem in
 pane inueniendam, ipsum inordinatè frangen-
 do, circumcidendo, vel micatenus excrustan-
 do deformat: Si vinum cum aqua temperare
 non curet: Si longum & interpolatum faciat
 haustum: Si salsam communem, panis apposi-
 tione consumat; aut eam incongruè totam,
 vase transuerso vel circulari venatione vendi-
 cet, cum sit magis in medio intingendum. Si-
 cut enim apud honestos quosdam in sæculo
 imputatur, si corrosionibus ossium curiosius
 insistas, aut carnes per magnos notabiliter bo-
 los, præter exigentiam scindas vel edas, aut dum
 scindis, scissum immediatè morsellum, ante-
 quam in communi loco posueris, * percipias, à
 mera communi iuxta vulgare prouerbium nõ
 curando discrepas; aut tactu more palponis,
 electum post tactum relinquas, vel simile quip-
 piam actites: sic religiosus est indecens, si in
 his quæ sibi pro tempore conueniunt cibis,
 notam gulositatis non vitent. Si quando eos
 ieiunij tempore, vino confecto vel simplici,
 ante comestionem vel post, herbis seu specie-
 bus infirmitas vti coegerit, occultè huiusmodi
 si potuerint sumât: ne simplices idem sibi ipsis
 absque

al. preri-
 pius.

absque sufficienti necessitate licere putantes, ad soluendum ieiunium suo incitetur exemplo. Est insuper diuersitas respectu cibi & præparationum vitanda. Nihil ad mensam speciale apportent, vel in mensa requirant, præter sal & aquam, quæ possunt semper cum honestate requiri. Priuandus communibus est, qui specialia in communitate usurpat. Communibus igitur discant esse contenti. Os suum ad omnia, quæ alij comedunt, assuescant: vt si fieri potest, nullum omnino repudient seu abominentur cibum. Grande vitium si potagium & cõmunia respuas, vt in specialibus lautius procureris. Porrò modò mollia, modò dura, modò frigida, modò frixa, modò elixa prægnates solēt appetere mulieres:] prouidēter autē sobriëque conuersanti, satis est ad omne condimentum sal cum pane. Debēt etiam excessum in cibis, & maximè potus quantitatem vitare: vt crapula vel satietas nimia non subrepat. Nihil sic contrarium omni Christiano, quomodo crapula, ait sanctus Benedictus. Amplius quoque qualiter, hoc est, quam decenter, mundè ac temperatè sit comedendū attendant. Decentiæ detrahit, qui cibum in ore habens, vel scyphū in manu detinens, loquitur: qui manu armata cultellum habente, cibum ori ministrat, vel ei nondum expedito à cibo, potum nihilominus ingerit, aut dum bibit vel comedit, caput tenet in capitis profundatum. Munditiam debent ad proprium & sociorum cibum, & ad mensam ipsam super quam comeditur, obseruare. Munditiæ simul ac decentiæ gratia caueant, ne in paropside, scypho, vel ouo, præmorsum aliquid iterum comesturi reponant. Fœdè tuorum reliquias dentium alicui cibo immisceas. Nunquam scyphum digitis potagio vel alio quolibet madidatis accipiant, aut pollicem poculo

Specialia
in mensa
non sunt
quærenda.

Hugo 2. 2.
Viti. to. 2.
instr. mon.
ad nouit.
cap. 19.
Bernard.
ep. 1. ad Robertum nepotem, in fine

Reg. 39. 29

2. 2. 2. 2.
2. 2. 2. 2.
2. 2. 2. 2.
2. 2. 2. 2.
2. 2. 2. 2.
2. 2. 2. 2.

62 S. BON. SPEC. DISCIP.

culo immergant: nec super potum, in scypho vel super cibum quemlibet sufflent. Indecēter agitur si digitos quis immittit potagio, & offas vel olera nudis articulis coclearis vice piscatur. Si superfluitates pisciū & similia ex ore proicit super mēsam, vel nuces alij quā sibi frangit cum denibus. Si quis tussit aut sternurat, non auersa facie à mensa. Ratio enim hoc fit, sine qualicumque emissionē reliquiarum oris. Si nudam manum in mēsa naribus emungendis, vel carni nudæ scalpēde apponit, vel manum ipsam ad vestimenta detergit. Cauendum quoque, ne quis ante faciem circumstantium fratrum, pro sale & aliis necessariis, quæ à fratribus tradi possunt, manum extendat super mensam, & eorum cibum cum manicis seu habitu suo tangat. Scindendus etiam panis, pectori seu vesti communi non est sine interpositione tobaliæ applicandus. Munditia mensæ requirit, vt mensale nequaquam frequenti vel superflua deterfione cultelli vel manuum deturpetur. purgandis maximē denibus nullatenus exponēdum. Fœdum enim & vile, mappas & manuregia fratrum communia, dentium fricatione scœdare. Qui conuentualia dehonestat, committit vtique in conuentum. Temperantiam manducandi, ait Hugo, intelligimus in eo, si homo tractim, & non cum nimia festinatione comedat.] Festinatio in inchoatione & prosecutione comestionis attenditur, quando videlicet in initio mensæ statim absque orationis alicuius præambulo, ad cibum manus extenditur; aut cum quadam voracitate comeditur: Si prius orationem cibum ministras, quā alio sumpto fueris expeditus. Cæterum per morosam comestionem, congregationem detinere ad mēsam, aut si quando extra conuentū bibitur, iuxta potum morā contrahere,

Mapparū
vltus.

Hugo à S.
Vitt. 20. 2.
instit. mon.
ad nouit.
c. 21.
Sine festi-
natione
edendum.

oluo

trahere, non est decens. Hinc per Sapientem Ecclesi. 31, 20
 sobrio dicitur: Cessa prior causa disciplinae.]
 In comedēdi & bibendi frequētia, seruāda est
 diligenter temperantiae disciplina. Sanē post
 refectionem ad potum redire, aut per diem in
 domo ex vitiosa consuetudine, aut quod tur-
 pius est, post completorium bibere, non me-
 diocri vitij notam habet. Honestius ad men-
 sam quantum indiges bibis, quam bibendo per
 diem meribuli morē geris. Fructus vel aliud
 quodcumque extraordinariē saecularium mo-
 re comedere, patens est gulositatis iudiciū. Si-
 quidem extra duas vices in die, nisi necessita-
 te cogente, in domo vel extra comedere, pue-
 rorum imō pecudum est. Senex legem in vi-
 cibus comedendi non seruans, fertur per ange-
 lum a sino comparatus. Ad collationem tem-
 pore ieiunij faciendam, duabus tantum vel tri-
 bus (si indiges) bibere vicibus, tēperantiae con-
 gruit & honestati. Studet sobrius quādam tē-
 perantiae legē, in ipsis etiam necessariis obser-
 uare. Denique quorundam saecularium in fa-
 ciendis coinuationibus, in poculis, in frag-
 mentis, & huiusmodi consuetudines vitent ad
 mensam. Non seinuicem facilē coinuient;
 sed comedat vel bibat vnusquisque pro sua ar-
 bitrio voluntatis, quantum necessitati suae me-
 lius sibi notae quam alij, viderit expedire. Con-
 gruē tamen senior verecundantes fortē, vel
 nimium abstinentes iuniores iuuat. Sapor &
 potagium peregustata, vilium quoque seu quo-
 rumlibet ciborum reliquiae, vt ouum vnum,
 tantillumve pitantiae, si ventre iam satiato su-
 per sit, indecenter commensalibus maximē se-
 nioribus ingeruntur. Encenia per mēsam non
 mittant. A fragmentis & reliquiis caueant: sed
 de pane & aliis ita sibi provideant mensurate,
 vt coram se vix micas relinquunt. In potagio
 tamen

Post Cō-
 pletorium
 nō biben-
 dum.

In colla-
 tione bis-
 vel ter bi-
 bendum.

Fragmēta
 non faciē-
 da aut re-
 liquia.

tamen aliquid interdum honestè relinquunt, id sibi pauperum & temperantiæ graua subtrahētes. Verùm & si quid fortè relinquere, nō tamen vt paterfamiliās ad erogandum congerere permittuntur. Pro sociis aut vix aut nunquam, maximè circa finē refectionis, panem vel aliud scindant, aut potum in scypho ponant: nisi saltem quantum ipsi soli comedere vel bibere valeant, si alij quibus hæc offerunt, nō acceptant. Nunquam pro buccella, vt dicitur, panem tunc integrum scindant, præsertim si apud socios fractum inueniant. Si scyphum communem habuerint, qui voluerit bibere, nō ampliùs de potu apponat, quàm possit bibere vna vice. Inter reliquias quæ aliquādo fiunt, inutile aliquid vel nociuum, vt quæ de nuce, ouo, castanea que proiicimus, alia que huiusmodi nullo modo relinquunt. Murilegos vel aues ad mensam non pascant: cum nec in refectorio debent sustineri. Possunt cum dictis & similia circa comestionem attendi. Veruntamen sunt nonnulla, quæ licet communiter vitiosa putentur, interdum tamen inter domesticos in spiritu charitatis sine vitio exercentur.

Peles non
permittā-
tur in re-
fectorio.

De disciplina in opere manuali.

CAP. XXII.

AD disciplinam circa exercitiū operis manualis, quod manuali opere corporaliter exercetur seruandam, necessaria est discretio, diligentia & honestas. Est habenda discretio circa opus, vt quod faciendum est, discretè fiat. Discernendum est primò, vt vtili operi necessarium, bono quoque melius, & meliori optimum præferatur. Iuuare fratrem cum indiget, multum vtique operi peculiari præponderat.